

Indledning

Tirsdag den 31. juli 2012 kl. 13.02 gik lyset ud i Indien. Med ét stod over 600 mio. mennesker uden strøm, halvdelen af landets befolkning. Kyniske røster påpegede, at skaden nu ikke var så stor, for 200 mio. af dem havde alligevel aldrig haft strøm, så de gik ikke glip af noget. Men i Delhi hobede bilkøerne sig op foran døde trafiklys. Byens nye metro gik i stå langt under jorden og ude på landet stod hundredvis af intercitytoge strandet på skinner i bagende varme. Først efter et par dage vendte normaliteten tilbage.

Det var en svag monsun, der trak stikket ud på Indien. Bønderne pumpede store mængder vand ud på markerne for at sikre deres afgrøder og det førte til en overbelastning af elnettet. Kraftværkerne lukkede automatisk ned og sendte belastningen videre i systemet, og det startede en kædereaktion hen over Nordindien, der førte til historiens største blackout.

Den menige inder handlede prisværdigt, der var nærmest ingen tilfælde af vold og plyndring, da mørket lagde sig over storbyerne. Mindre ædelt handlede landets politikere og embedsmænd, de havde alle travlt med at fralægge sig ansvaret og nedtone situationens alvor. Mens landet lå hen i mørke, udtalte formanden for *The Power Grid Corporation*, det statslige elnet, at "dette ikke er en ny situation for os... Landet ligger trygt i vores hænder". Samtidig gennemførte regeringen en planlagt ministerrokade og forfremmede den ansvarlige energiminister til indenrigsminister. I sin afskedssalut karakteriserede han sin egen præstation som værende "fremragende", mens hans afløser bemærkede, at Indien havde "verdens største og bedste elnet".

Befolkningen skummede af vrede, især overfor ministeren og det statslige forsyningsnet, men i virkeligheden var hele værdikæden plaget af problemer; fra det statsejede

mineselskab, der gravede kullet op, til *State Railway of India*, der stod for fragten og de mange kraftværker, der producerede strømmen. Borgerne selv var heller ikke uden skyld, de lænsede nettet med ulovlige kabler, eller betalte teknikere til at manipulere deres aflæsere. Det skønnes at 40% af Indiens strømproduktion forsvinder ud i det blå. De mange elmaster med sammenfiltrede ledninger, som man ser over hele Indien, står som et monument over det store el-tyveri.[\[1\]](#)

Sorte tirsdag er dybest set historien om 50 års forfejlet planøkonomi, tunge statsmonopoler, manglende investeringer og politisk indblanding i den daglige drift. Strømmen sælges til langt under markedsprisen til udvalgte valgsegmenter, i 2012 var det bønderne, der fik lov til at pumpe grundvandet op til nedsatte priser, så de kunne redde deres høst. Elselskaberne pådrages kroniske underskud og mangler kapital til at udbygge kapaciteten. Statsmagten træder til med bevillinger, som hurtigt forvinder i tvivlsomme udliciteringer.[\[2\]](#)

Egentlig var Sorte tirsdag kun usædvanlig i kraft af sit omfang, for strømsvigt er en del af den nordindiske dagligdag. Fænomenet har endda fået sit eget navn: "Load shedding", som dækker over den systematiske afskæring af strøm til hele bydele og landområder, så netværket ikke overbelastes. I den forstand var det værste ved Sorte tirsdag måske, at historien gik verden rundt, og ramte inderne på deres nationale stolthed. En stor TV-kanal kørte et indslag med titlen: "Powerless Superpower: Are India's Superpower Dreams a Joke?". Men de manglende elforsyninger koster mere end blot såret forfængelighed, den lægger også en dæmper på økonomiske udvikling, når produktionen står stille i hele og halve dage. Mange virksomheder (og privatpersoner) har investeret i egne dieselgeneratorer, som tændes i en kollektiv klagesang når strømmen går. De største fabrikanter har brugt millioner på mindre kraftværker, der kan sikre deres samlebånd, og udenlandske investorer søger mod mere energistabile lande.[\[3\]](#)

Alligevel, og trods de strukturelle udfordringer, er Indien i dag en af verdens hurtigst voksende økonomier, og tiltrak i 2015 flere udenlandske investeringer end Kina og USA. Og Indiens succes er ikke kun drevet af private virksomheder, også regeringen og de ellers så udskældte offentlige virksomheder bidrager positivt til udviklingen. To måneder før Sorte tirsdag besluttede den indiske regering at sende en rumsonde til Mars. Året efter gennemførte det indiske rumfartsorganisation ISRO missionen for kun en tiendedel af den pris, det kostede NASA. Endda i første forsøg, hvor Kina og Japan ramte forbi målet. Indiens vandring ind i det 21. århundrede er præget af både storhed og fald.

Denne bog handler om Indien i dag, og de sociale, politiske og økonomiske forvandlinger, som har rullet ind over landet de seneste 25 år. Det er en historie, som fortjener at blive hørt, for Indien er godt på vej til at blive en global sværvægter, med verdens største demokrati og verdens største befolkning allerede i 2022 ifølge FN. Indien er på vej ud af sin postkoloniale puppe, og bliver en af de toneangivende nationer i det 21. århundrede.

Bogen er samtidig et opgør med den vante fortælling om Indien som et land, der enten er guddommelig eller dæmonisk; indhyllet i orientalsk mystik med tilhørende yogier, eller fattig og forarmet, hvor kvinder og kasteløse lever i bestandig undertrykkelse. Med *Brudstykker af det moderne Indien* håber jeg at bringe en anden fortælling til torvs, og bidrage til en skærpet interesse og mere nuanceret forståelse af Indien.

I *Kongrespartiets storhed & fald* sættes scenen historisk. Enhver forståelse af det moderne Indien starter hér, med det gamle frihedsparti, som bidrog med en vision om demokrati, pluralisme og den alfaderlige stat. Det er dén vision, som nu er under forvandling. *Bøndernes lod* handler om de flere hundrede millioner mennesker, der lever som bønder. Alene deres store antal berettiger en fremtrædende plads i historien

om Indien. I kapitlet *En klasse for sig* vender vi blikket mod bøndernes modpol, den forjættede middelklasse, som er toneangivende for det moderne Indien, og har erhvervslivets udelte opmærksomhed som følge af deres formodede købekraft.

To af kapitlerne – *Hardcore Hindu* og *Modi: Manden og magten* – omhandler den hindunationale bevægelse og den magtfulde statsminister Narendra Modi. Hindunationalismen er den vigtigste ideologiske strømning i Indien i dag, den repræsenterer et indædt opgør med Kongrespartiets enevælde og et forsøg på at skabe en ny og mere ekskluderende vision for den indiske nation. Yderligere to kapitler – *Kastekrigere* og *De knuste mennesker* – vedrører den anden store politiske strømning, der voksede ud af Kongrespartiets forfald, og måske den vigtigste sociale forvandling af Indien nogensinde; lavkasterne og de kasteløses politiske og økonomiske fremmarch.

India Inc. går bagom Indiens økonomiske liberalisering: Hvad bragte Indien på kanten af konkurs i 1991? Hvad skete der egentlig, da den indiske virketrang foldede sig ud? Og hvilke store udfordringer står indisk økonomi overfor i dag? *Sociale slagsider* kaster lys på den almene sundhed og uddannelse, som kun i begrænset omfang har nydt godt af de seneste års liberale vinde. *Korruptionens svøbe* dykker ned i statsmagtens skyggesider og den evige korruption, men også det voksende folkelige krav om rene hænder og *good governance*. *Kvindekamp* løfter sløret for kvindernes kamp mod patriarkatet og deres stadig mere højlydte krav om ligestilling og medbestemmelse.

Egentlig kan de store forvændlinger ikke anskues isoleret, deres årsager og effekt står sjældent alene, men præger hinanden på kryds og tværs. Nye politiske strømninger handler ikke kun om rivalernes fald, men udspringer af sociale og økonomiske forændringer, som igen er betinget af historiske hændelser og rodfæstede strukturer som kastesystem og patriarki.

Det er en udfordring at generalisere om hændelser for hele det mægtige land, og dens mange befolkningsgrupper. Der vil altid være en undtagelse, der bryder harmonien. Jeg vil trække de store linjer, i ønsket om, at de 11 brudstykker ender som en sammenhængende og overskuelig mosaik for det moderne Indien.

[\[1\]](#) For en fremragende dokumentarfilm om dette fænomen, se *Katiyabaaz* (2013).

[\[2\]](#) The New Yorker, 1/8-2012: *India without Power* (Basharat Peer). 3/8-2012: *What Was Revealed When the Lights Went Out in India* (Jonathan Shainin). The Economist, 4/8-2012: *An area of darkness*.

[\[3\]](#) Financial Times, 30/5-2013: *Indian power shortage is Achilles heel of economy*.